

Nr 879

Av herr **Björkman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

(Lika lydande med motion nr 730 i Första kammaren)

Vid värriksdagen 1961 hemställdes genom de likalydande motionerna I: 473 och II: 557, att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. den 1 juli 1961 genom tillägg till Kungl. Maj:ts förordning om allmän varuskatt av den 1 december 1959 10 § 1 mom. 7 från skatteplikt undantaga jämväl böcker och musikalien (noter).

I motionerna erinrades om att riksdagen inte velat medgiva undantag från omsättningsskatt för hela det varuområde som skyddades av tryckfrihetsförordningen men varit medveten om att här ifrågavarande undantagsbestämmelse fått en diskutabel utformning. Riksdagen hade sålunda genom skrivelse (nr 329/1959) anhållit om utredning rörande de skattetekniska förutsättningarna för att från allmän varuskatt undantaga periodiska publikationer med ideellt syfte. Riksdagen har senare gjort undantag för periodiska publikationer, som utgives för vissa särskilt angivna ideella ändamål.

Om till Kungl. Maj:ts förordning den 1 december 1959 om allmän varuskatt 10 § 1 mom. 7 fogades tillägget "böcker och musikalien (noter)", torde detta icke medföra att det skattefria området i alltför hög grad utvidgas. Veckopressen och enskilda företags reklamtryck skulle med denna lydelse icke omfattas av undantaget från omsättningsskatt.

I sitt betänkande nr 27 år 1961 förklarade bevillningsutskottet att utskottet för sin del inte kunde tillstyrka bifall till yrkandet i här ifrågavarande motioner, då en utvidgning av det skattefria området till att även omfatta böcker och musikalien vore ägnad att medföra vissa gränsdragningsproblem och därmed förenade redovisnings- och kontrolltekniska svårigheter. Mot beslutet reserverade sig 10 av utskottets 20 ledamöter med motiveringen, att en beskattning av böcker och musikalien från allmän kulturell synpunkt tedde sig olycklig. Bl. a. drabbades skol- och utbildningsväsendet.

Erfarenheterna från bokhandeln och pressbyråkiöskerna, som ju saluför skattefria tidningar vid sidan av andra varor, visar inte, att de av utskottet befarade svårigheterna från redovisnings- och kontrollsynpunkt är för handen.

Någon tvekan om att det skulle vara en kulturstimulerande åtgärd att befria böcker och musikalier från omsättningsskatt behöver man ej hysa.

Följande utdrag ur kungl. bibliotekets statistik över 1960 års bokutgivning visar hur rikt differentierad den svenska utgivningen är (siffror inom parentes anger i Finland — primärt — utgivna arbeten, inräknade även i huvudsiffran).

	Böcker och broschyrer			Årsböcker o. d.
	Nya verk	Nya uppl.	Summa	
A. Bok- och biblioteksväsen	66 (4)	16	82 (4)	21 (1)
B. Allmänt och blandat	27 (1)	6	33 (1)	53 (14)
C. Religion	190 (3)	78 (3)	268 (6)	49 (5)
D. Filosofi och psykologi	29	16 (1)	45 (1)	—
E. Uppfostran och undervisning	90 (4)	23	113 (4)	46 (4)
F. Språkvetenskap	163 (7)	257 (14)	420 (21)	6
G. Litteraturhistoria	68 (6)	6	74 (6)	3 (1)
H. Skönlitteratur:				
svensk i original	399 (44)	163 (4)	562 (48)	16
utländsk i svensk översättning...	443 (10)	118 (2)	561 (12)	—
övrig (inkl. övers. från svenska)	18	5	23	—
I. Konst, musik, teater och film	146 (4)	21 (1)	167 (5)	10
J. Arkeologi	17	2	19	3
K. Historia	104 (4)	30 (4)	134 (8)	9 (1)
L. Biografi med genealogi	106 (13)	4 (1)	110 (14)	38 (2)
M. Etnografi och folklivsforskning ...	27	3	30	3
N. Geografi	261 (14)	60 (2)	321 (16)	81 (1)
O. Samhälls- och rättsvetenskap ...	151 (10)	56	207 (10)	52 (5)
P. Teknik, industri och kommunika- tioner	282 (7)	48	330 (7)	43 (2)
Q. Ekonomi och näringsväsen	288 (23)	86 (4)	374 (27)	63 (3)
R. Gymnastik, sport, lek och spel ...	54 (1)	9	63 (1)	26
S. Krigsväsen	15 (1)	—	15 (1)	10
T. Matematik	48 (2)	39 (4)	87 (6)	—
U. Naturvetenskap	390 (4)	49 (1)	439 (5)	12 (1)
V. Medicin	184 (2)	37 (2)	221 (4)	11 (1)
X. Musikalier	7 (1)	6	13 (1)	—
u. Böcker för barn och ungdom:				
svensk skönlitteratur	182 (2)	54	236 (2)	2
utländsk skönlitteratur i svensk övers.	200 (1)	29	229 (1)	5
övriga	50	8	58	29 (3)
Summa	4 005 (168)	1 229 (43)	5 234 (211)	591 (44)

Redan i tidigare motioner om undantag från varuskatten för böcker och musikalier har framhållits, att en avsevärd del av statens inkomster av omsättningsskatten på böcker utjämnades genom att de allmänna bidragen till inköp av läroböcker och böcker till bibliotek samt till forskning och folkbildningsarbete i övrigt måste höjas åtminstone med skattens belopp, om undervisningsanstalter och bibliotek skulle kunna bibehållas på nuvarande kulturella standard.

På fackhåll uppskattar man den del av bokköpen som helt eller delvis subventioneras av det allmänna till omkring en tredjedel av hela bokförsäljningen i landet i kronor räknat. Värdet av den totala bokomsättningen uppgår knappast till en halv procent av den totala försäljning för vilken varuskatt uttages. Statens intäkter av den allmänna varuskatten på böcker synes därför bli relativt obetydliga redan innan avdrag verkställts för nyss angivna ökade allmänna bidrag.

Vi vill än en gång erinra om vad den av nuvarande chefen för ecklesiastikdepartementet ledda bokutredningen framhöll i sitt betänkande (SOU 1952: 23), nämligen att boken är det betydelsefullaste medlet för bildning, studier och litterär förströelse samt oundgänglig i det till en allmän demokratisering av bildningsmöjligheterna syftande kulturella upprustningsarbetet.

I motionerna vid riksdagens vårsession framhölls, att man i kulturländer som Finland, Holland, Schweiz och Storbritannien, där omsättningsskatt finns, av kulturella skäl befriat böckerna från denna påлага. Vad Finland beträffar fritogs böckerna 1950 från den allmänna omsättningsskatten i samband med att skattesatsen höjdes. Försök har senare gjorts att återinföra sådan skatt på böcker, men dessa försök har varje gång avvisats.

Sedan motionerna om undantagande av böcker och musikalier från den allmänna varuskatten senast behandlades i riksdagen, har den västtyska förbundsdagen fattat ett beslut som ytterligare kan belysa kulturländernas inställning till frågan. Beslutet innebär att omsättningsskatten på böcker och musikalier fr. o. m. den 1 juli 1961 sänkts från 4 till $1\frac{1}{2}$ %. Att skatten inte helt togs bort på dessa varuslag synes bl. a. bero på att förbundsdagens finansutskott i sitt remissyttrande satt sig emot en fullständig skattebefrielse och motiverat detta med att "det icke vore önskvärt att ingripa i omsättningsskatterättens bestående systematik" (citatet återgivet efter referat i tidningen Svensk Bokhandel nr 29/1961).

I vad mån den allmänna varuskatten på böcker haft en återhållande inverkan på försäljningen i bokhandeln kan självfallet icke bevisas. I Svenska bokhandlareföreningens senaste årsberättelse anges emellertid, att enligt de fortlöpande undersökningar som bedrivits av Detaljhandelns utredningsinstitut bokhandelns omsättningssiffror visar en ökning med 5 % från 1959 till 1960 men att i denna ökning ingår 4 % omsättningsskatt. Enligt konsumentprisindex har priset på varor och tjänster stigit 4 % under året, och av

dessa 4 % faller huvuddelen på omsättningsskatten. Detta skulle, för att citera nyssnämnda årsberättelse, "innebär att man grovt räknat kan konstatera en realökning av bokhandelns omsättning med knappt 1 %".

Föreningen anför vidare: "Om man ser dessa siffror mot det faktum att den genomsnittliga årliga bokprishöjningen torde uppgå till närmare 6 %, ligger det nära till hands att dra den slutsatsen, att försäljningen minskat i böcker räknat." Bokhandelns omsättningssiffror har förut visat en stigande tendens.

Eftersom böcker icke är att hänföra till behovsvaror i egentlig mening, måste en successivt höjd varuskatt i längden få en prohibitiv verkan, till men för kulturutvecklingen i landet.

Då tidigare framförda skäl för undantagande av böcker och musikalier från den allmänna varuskatten alltjämt föreligger och blir än mer bärande, därest den i Kungl. Maj:ts proposition nr 188 föreslagna höjningen av den allmänna varuskatten med 2 procent genomföres, hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. den 1 januari 1962 genom tillägg till Kungl. Maj:ts förordning om allmän varuskatt av den 1 december 1959 10 § 1 mom. 7 från skatteplikt undantaga jämväl böcker och musikalier (noter).

Stockholm den 21 november 1961

Folke Björkman

Gunnar Helén

Gunnar Larsson
i Luttra